

Quickscan Wet natuurbescherming Provincie Fryslân

Herinrichting kruispunt N355 Wyldpaed

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Tijnjedijk 89
8936 AC Leeuwarden
+316 83 77 25 48
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Quickscan Wet natuurbescherming Provincie Fryslân Herinrichting kruispunt N355 Wyldpaed

Leeuwarden, augustus 2021

In opdracht van:
Provincie Fryslân

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk en rapportage:
Mevr. A. Wieringa

Autorisatie:
Dhr. J. Groen

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

**© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2021). Quickscan Wet natuurbescherming, Provincie Fryslân/ Herinrichting Kruispunt N355 Wyldpaed.
Rapport 21189. Bureau FaunaX, Leeuwarden.**

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX, verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Onderzoeksopzet	2
1.4	Karakteristiek plangebied en planvoornemen.....	3
2	RESULTATEN QUICKSCAN	6
2.1	Flora.....	6
2.2	Vogels	6
2.2.1	Jaarrond beschermde vogelnesten	6
2.2.2	Overige (broed)vogelsoorten.....	7
2.3	Zoogdieren	7
2.3.1	Vleermuizen	7
2.3.2	Overige zoogdieren.....	9
2.4	Reptielen en amfibieën	9
2.5	Vissen	10
2.6	Ongewervelden	10
2.7	Gebiedsbescherming.....	11
2.7.1	Stikstofgevoeligheid	11
2.8	Houtopstanden & monumentale bomen	12
3	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	13
3.1	Overzicht beschermde soorten	13
3.2	Effectbespreking en aanbevelingen.....	13
3.2.1	Algemene broedvogels	13
3.2.2	Kerkuil	13
3.2.3	Gierzwaluw	14
3.2.4	Huismus.....	14
3.2.5	Vleermuizen (verblijfplaatsen)	14
3.2.6	Zorgplicht	14
3.2.7	Houtopstanden & monumentale bomen	15
3.3	Overzicht vervolgstappen.....	15
4	LITERATUUR EN BRONNEN.....	16
BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING		- 1 -
Wnb Soortbescherming.....		- 1 -
Vogels en verstoring		- 1 -
Vrijgestelde soorten provincie Fryslân.....		- 1 -
Voorwaarden vrijstellingen		- 2 -

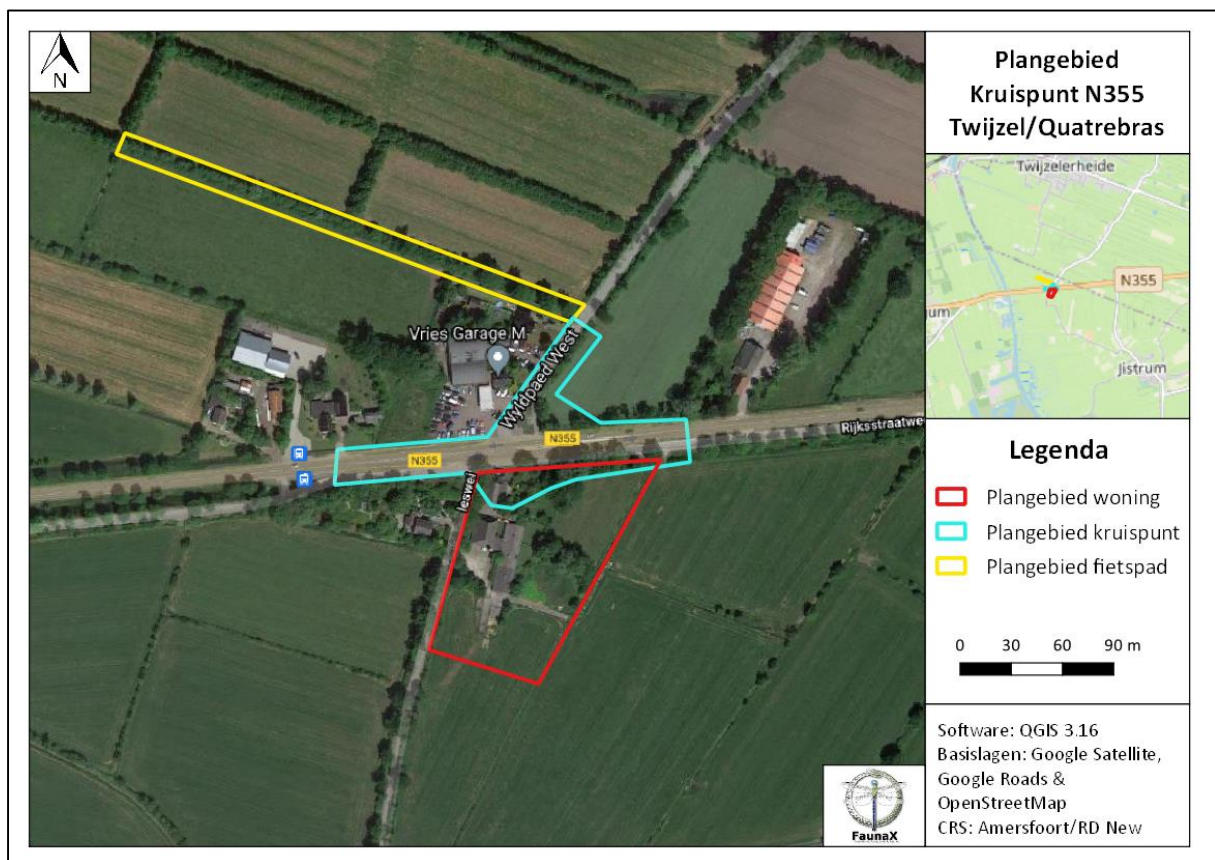
Zorgplicht art 1.11 Wnb.....	- 3 -
Wnb Gebiedsbescherming	- 3 -
Natura 2000-gebieden	- 3 -
Wnb Houtopstanden.....	- 3 -
NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur	- 4 -

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens de veiligheid op het traject N355 Quatrebras tot rotonde Twijzel te verbeteren. Als onderdeel van het plan betreft dit project aanpassingen aan het kruispunt van de N355 en Rijkstraatweg met het Wyldpaed en Ieswei te Jistrum (figuur 1.1). Met de inpassing vindt een aantal combinaties van functiewijzigingen plaats. De boerderij (Rijkstraatweg 4 te Jistrum) zal voor de reconstructie moeten worden geamoveerd om ruimte te bieden voor ombouw van het bestaande kruispunt tot ovonde. Daarnaast is een alternatieve fietsroute in ontwikkeling, georiënteerd op het kruispunt. Met de werkzaamheden zal de bebouwing bij de boerderij gesloopt worden, zullen enkele bomen worden gekapt en zullen de naastgelegen watergangen mogelijk aangepast worden.

Omdat een deel van bovenstaande maatregelen een ruimtelijke ingreep betreft, dient een toetsing te worden uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze toetsing vindt eerst plaats in de vorm van een quickscan gebaseerd op het onderdeel soortbescherming. In het kader daarvan is door Bureau FaunaX een analyse gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer aanwezige beschermde natuurwaarden. Hierbij ligt de focus op flora en alle diergroepen waarvan redelijkerwijze kan worden verwacht dat beschermde soorten voor kunnen komen in het plangebied. Tevens is een inschatting gemaakt van de eventuele effecten van de voorgenomen plannen op in de omgeving liggende beschermde natuurgebieden (Natura 2000 en NNN/EHS) (onderdeel gebiedsbescherming).

Figuur 1.1. Het plangebied te Jistrum.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde natuurwaarden en -gebieden, zowel tijdens de realisatie als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van de provincie Fryslân heeft Bureau FaunaX het planvoornemen door middel van een ecologische quickscan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze quickscan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (*expert judgement*). Een ecologische quickscan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze quickscan is uitgevoerd op dinsdag 20 juli 2021 en vond plaats onder goede weersomstandigheden (18°C, windkracht 2, licht bewolkt). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden

Onder de Wet natuurbescherming worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantingsplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming

Naast de Wet natuurbescherming zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent NatuurNetwerk Nederland/Ecologische Hoofdstructuur, ganzenfoerageergebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

Het plangebied ligt ten noordwesten buiten de bebouwde kom van Jistrum en betreft drie deelgebieden, het woonperceel van Rijkstraatweg 4, het kruispunt van de N355 en Rijkstraatweg met Wyldpaed West en Ieswei en een strook agrarisch gebied met een bomenrij ten noorden van het kruispunt voor het toekomstige fietspad. De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door agrarisch gebied.

Het woonperceel betreft een woonboerderij met een vijftal opstallen (figuur 1.2). De bebouwing betreft voornamelijk stenen opstallen met schuine daken met gegolfde dakpannen dan wel golfplaten. Er is één houten schuur aanwezig overwoekerd met klimop en andere planten. Rondom de bebouwing staan bomen en stuiken. Het terrein is deels in verval staat, met in de bebouwing kapotte ramen, scheefliggende of missende dak-delen en een verwilderde tuin.

Figuur 1.2. Impressie gebouwen binnen het plangebied.

Het kruispunt wordt gekenmerkt door de N355 en parallel lopende Rijkstraatweg die samenkomen met Wyldpaed West en de Ieswei (figuur 1.3). Tussen de wegen liggen stroken van grasland en naast de wegen liggen groenstroken met bomenrijen en struikgewassen en smalle watergangen.

Het toekomstige fietspad betreft een strook agrarisch land ten noorden van het kruispunt en ligt aan Wyldpaed West naast een woning met aan de noordkant een bomenrij in de vorm van een houtwal.

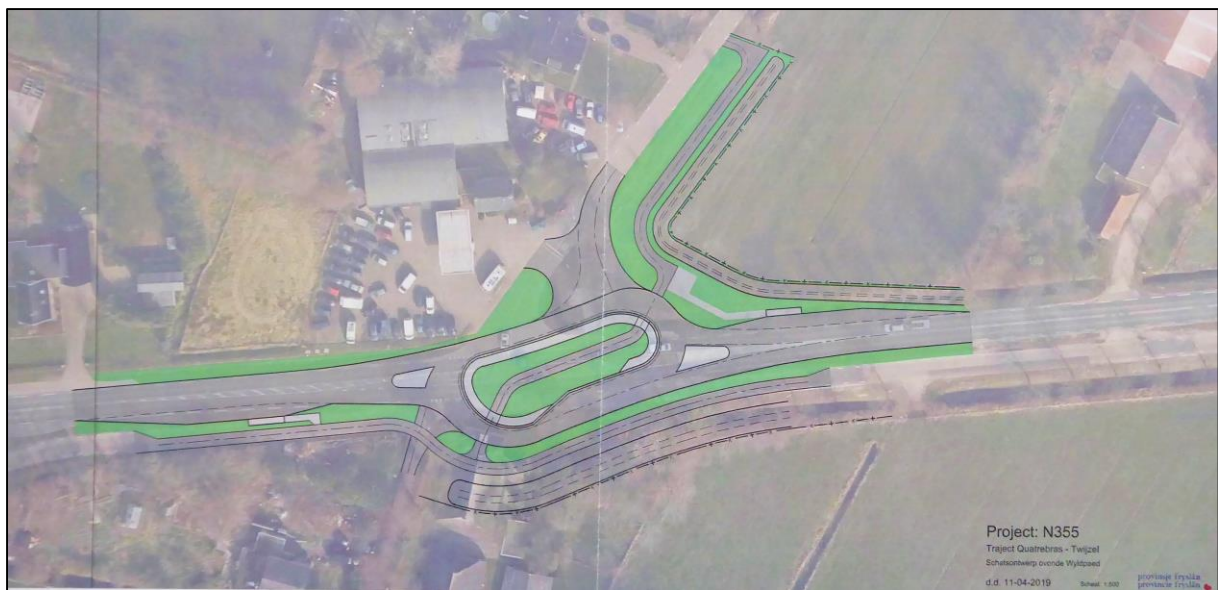
Het planvoornemen bestaat uit de herinrichting van het kruispunt van de N355 en Rijkstraatweg met Wyldpaed West en Ieswei te Jistrum ten behoeve van de veiligheid van het kruispunt (figuur 1.4 en 1.5). De boerderij van Rijkstraatweg 4 te Jistrum zal voor de reconstructie moeten worden geamoveerd om ruimte te bieden voor ombouw van het bestaande kruispunt tot ovonde. Daarnaast is een alternatieve fietsroute in ontwikkeling, georiënteerd op het kruispunt. Met de werkzaamheden zal de bebouwing bij de boerderij gesloopt worden, zullen enkele bomen worden gekapt en zullen de naastgelegen watergangen mogelijk aangepast worden.

Figuur 1.3. Impressie wegen richting het kruispunt van het plangebied. V.l.b.n.ro.: Ieswei, N355 en Rijkssstraatweg richting het oosten, N355 en Rijkstraatweg richting het westen, en Wyldpaed West.

Figuur 1.4. Planvoornemen plangebied woning (bron: provincie Fryslân).

Figuur 1.5. Planvoornemen plangebied kruispunt (bron: provincie Fryslân).

2 RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

Het plangebied wordt gekenmerkt door grasland met soorten zoals onder andere Engels raaigras, smalle weegbree, duizendblad, fluitenkruid, gestreepte dovennetel, vingerhoedskruid, witte en rode klaver, reukloze kamille, pitrus, stijf havikskruid, scherpe boterbloem, akkervergeet-mij-nietje, harig wilgenroosje, gele en vogelwikke, witte dovennetel en kleeftkruid (figuur 2.1). Het plangebied is vanwege voedselrijke habitateigenschappen ongeschikt voor beschermde flora en deze zijn ook niet aangetroffen.

Figuur 2.1. Impressie van de flora in het plangebied.

- Op basis van de waargenomen soorten en de (habitat)eigenschappen van het plangebied is het voorkomen van beschermde plantensoorten uit te sluiten.

2.2 Vogels

2.2.1 Jaarrond beschermde vogelnesten

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volggroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten of horsten van roofvogels. Vaak worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen. Binnen alle drie de delen van het plangebied zijn geen bomen met boomnesten aangetroffen, waardoor negatieve effecten van de werkzaamheden op jaarrond beschermde boomnesten op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Het plangebied is tevens gecontroleerd op waarden voor jaarrond beschermde nesten van gebouw bewonende soorten zoals huismus, gierzwaluw en kerkuil. Binnen het plangebied biedt het woonperceel met de bebouwing mogelijkheden voor al deze soorten om in te verblijven dan wel te nesten. Voor kerkuil zijn er toegangswegen (openingen waaronder kapotte ramen) aanwezig waardoor toegang kan worden verschaft tot de opstallen (figuur 2.2). Het was niet mogelijk om de opstallen van binnen te controleren op sporen van kerkuil, vandaar dat er alleen is gekeken naar toegankelijkheid van het plangebied voor kerkuil. Voor gierzwaluw zijn de woonboerderij en de hoge opstal ten zuiden van de woonboerderij geschikt, vanwege de hoogte van deze gebouwen en de aanwezige ruimtes onder de nokpannen. De bebouwing is ook geschikt als verblijfplaats voor huismus, vanwege de ruimtes onder de gegolfde dakpannen / golfplaten en de toegankelijke opstallen. Het plangebied biedt daarnaast genoeg dekking om het als functioneel leefgebied voor deze soort te beoordelen. Negatieve effecten van de werkzaamheden op jaarrond beschermde nesten van kerkuil, gierzwaluw en huismus kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.2. Bebouwing met toegangswegen voor kerkuil.

- Negatieve effecten van de werkzaamheden op jaarrond beschermde boomnesten kunnen op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van kerkuil, gierzwaluw en huismus kunnen niet op voorhand worden uitgesloten.

2.2.2 Overige (broed)vogelsoorten

Naast de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. De nesten van deze soorten zijn uitsluitend beschermd tijdens het broedproces. Het plangebied biedt mogelijkheden voor diverse soorten broedvogels, langs de slootoevers, in de bomen en struiken binnen het plangebied/ invloedssfeer van de werkzaamheden. Negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden op broedvogels waarvan de nesten alleen tijdens het broedproces bescherming genieten, kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten.

- Er kan niet op voorhand worden uitgesloten dat zich binnen het plangebied/ de invloedssfeer van de werkzaamheden nestplaatsen bevinden van vogelsoorten waarvan de nesten alleen tijdens het broedseizoen beschermd zijn.

2.3 Zoogdieren

2.3.1 Vleermuizen

Het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld op waarden voor vleermuizen. Hierbij is de nadruk gelegd op de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen. Ook is gekeken of het plangebied onderdeel uitmaakt van essentiële vliegroutes of foerageergebied van vleermuizen.

Vleermuizen verblijven voornamelijk in gebouwen of boomholten, deze elementen zijn beiden binnen het plangebied aangetroffen. Binnen het plangebied beschikt de stenen bebouwing over ruimtes in de muur of onder de dakpannen waarbij vleermuizen toegang tot verblijfplaatsen kunnen krijgen (figuur 2.3). Daarnaast betreft het plangebied een boom met een holte die met het planvoornemen mogelijk gekapt wordt (figuur 2.4). In hoeverre de holtes (vooral naar boven) zijn ingerot, bepaalt of deze geschikt zijn als vleermuisverblijfplaats. Negatieve effecten van de werkzaamheden op vleermuisverblijfplaatsen kunnen daarom niet op voorhand uitgesloten worden.

Figuur 2.3. Impressie elementen binnen het plangebied waar vleermuizen toegang tot verblijfplaatsen kunnen krijgen.

Figuur 2.4. Plangebied met boomholte in kaart.

Naast verblijfplaatsen van vleermuizen, kunnen ook vliegroutes en/of foerageergebieden van vleermuizen een beschermde status hebben als deze van essentieel belang zijn voor het in stand houden van een verblijfplaats. Als vliegroute worden, afhankelijk van de soort, waterlichamen, bosranden, bomenlanen of gebouwen gebruikt. Het plangebied kan onderdeel van een vliegroute en foerageergebied vormen voor diverse soorten vleermuizen. De omgeving biedt echter dusdanig veel alternatieven zoals de omliggende bomenrijen en bebouwing dat het in dit geval niet om een essentiële vliegroute/foerageergebied gaat. De aanwezigheid van essentiële vliegroutes en/of foerageergebieden binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten van de werkzaamheden op vleermuisverblijfplaatsen kunnen niet op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van essentiële vliegroutes en/of foerageergebieden binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

2.3.2 Overige zoogdieren

Het plangebied is eveneens gecontroleerd op waarden voor overige zoogdiersoorten, waarvan de boommarter en otter de enige beschermde soorten zijn die volgens de verspreidingsgegevens in de omgeving van het plangebied voor kunnen komen (bron: NDFF). Echter, voor beide soorten biedt het plangebied geen geschikt habitat. Boommarters komen voornamelijk voor in bosrijke gebieden waar ze vaak gebruik van oude doorgerotte holtes in bomen als verblijfplaats. Deze holtes dienen genoeg ruimte te bieden voor een relatief groot zoogdier als de boommarter. Van dergelijke boomholtes is binnen het plangebied geen sprake. Otters zijn gebonden aan waterrijk gebied, de sloten binnen of grenzend aan het plangebied zijn te smal om als habitat voor deze soort te kunnen dienen. De aanwezigheid van boommarter en otter binnen het plangebied kan ook op basis van habitatgeschiktheid op voorhand worden uitgesloten.

Wel is het plangebied op basis van de habitat geschikt voor lichter beschermde (vrijgestelde) zoogdiersoorten, zoals steenmarter en mol. Hoewel deze soorten voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld binnen de provincie Fryslân, dient men zich wel te houden aan de voor deze soorten geldende zorgplicht.

- Aanwezigheid van overige beschermde zoogdiersoorten kan op basis van habitatgeschiktheid en/of verspreidingsgegevens op voorhand worden uitgesloten.
- Voor voorkomende vrijgestelde soorten zoals steenmarter en mol geldt de zorgplicht.

2.4 Reptielen en amfibieën

Het plangebied is tevens gecontroleerd op waarden voor beschermde reptielen en amfibieën. Op basis van verspreidingsgegevens (bron: NDFF) en habitatgeschiktheid kan het voorkomen van leefgebied van reptielen binnen het plangebied op voorhand worden uitgesloten.

De enige beschermde amfibieënsoort die in de (ruime) omgeving van het plangebied is waargenomen is de heikikker (figuur 2.5). De sloot in het plangebied is weinig geschikt (te voedselrijk en dichtgegroeid met riet) voor heikikker als habitat. De heikikker is namelijk gebonden aan heide, hoogveen en laagveen en komt zelden voor in intensief beheerd gebied. Ook heeft de soort behoefte aan waterlichamen waar genoeg licht op valt. Soms handhaaft de soort zich in relatief intensief beheerd agrarisch landschap op veen- dan wel zandgrond. Hiervan lijkt in (de directe omgeving) het plangebied geen sprake.

Er zijn in de omgeving van het plangebied dan ook voornamelijk waarnemingen bekend uit (de omgeving) van de Twijzeler Mieden (laagveen). Het voorkomen van beschermde amfibieën binnen het plangebied is naar ons inzicht dusdanig onwaarschijnlijk dat dit met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid op voorhand kan worden uitgesloten.

Figuur 2.5. Recente waarnemingen van heikikker (groene stippen) nabij het plangebied, rood kader (bron: NDFF) en impressie sloot.

Binnen het plangebied kunnen wel andere, licht beschermde (vrijgestelde) amfibieën voorkomen, zoals de bruine kikker. Hoewel deze soorten voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld binnen de provincie Fryslân, dient men zich wel te houden aan de voor deze soorten geldende zorgplicht.

- De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde reptielen en amfibieën kan op voorhand worden uitgesloten.
- In het plangebied komen naar alle waarschijnlijkheid licht beschermde soorten voor, zoals de bruine kikker. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.5 Vissen

De enige beschermde zoetwatervis die redelijkerwijs binnen het plangebied voor zou kunnen komen is de grote modderkruiper. Op basis van verspreidingsgegevens, de afwezigheid van waarnemingen in de directe omgeving van het plangebied (bron: NDFF), kan het voorkomen van deze soort binnen het plangebied worden uitgesloten. Ook de habitateigenschappen van de sloten in het plangebied wijzen in deze richting. De dichtstbijzijnde waarnemingen van deze soort zijn gedaan op meerdere kilometers afstand van het plangebied.

- Het voorkomen van beschermde zoetwatervissen kan op basis van verspreidingsgegevens op voorhand worden uitgesloten.

2.6 Ongewervelden

Het plangebied bevat geen waardplanten of watervegetatie die essentieel zijn bij de voortplanting van beschermde insecten of andere ongewervelden zoals de groene glazenmaker of de gestreepte waterroofkever.

Tevens zijn de sloten voor veel van deze soorten te voedselrijk. Op basis hiervan kunnen negatieve effecten van de werkzaamheden op beschermde ongewervelden binnen het plangebied worden uitgesloten.

- Op basis van habitateigenschappen kan worden uitgesloten dat de werkzaamheden negatieve gevolgen zullen hebben op beschermde ongewervelden.

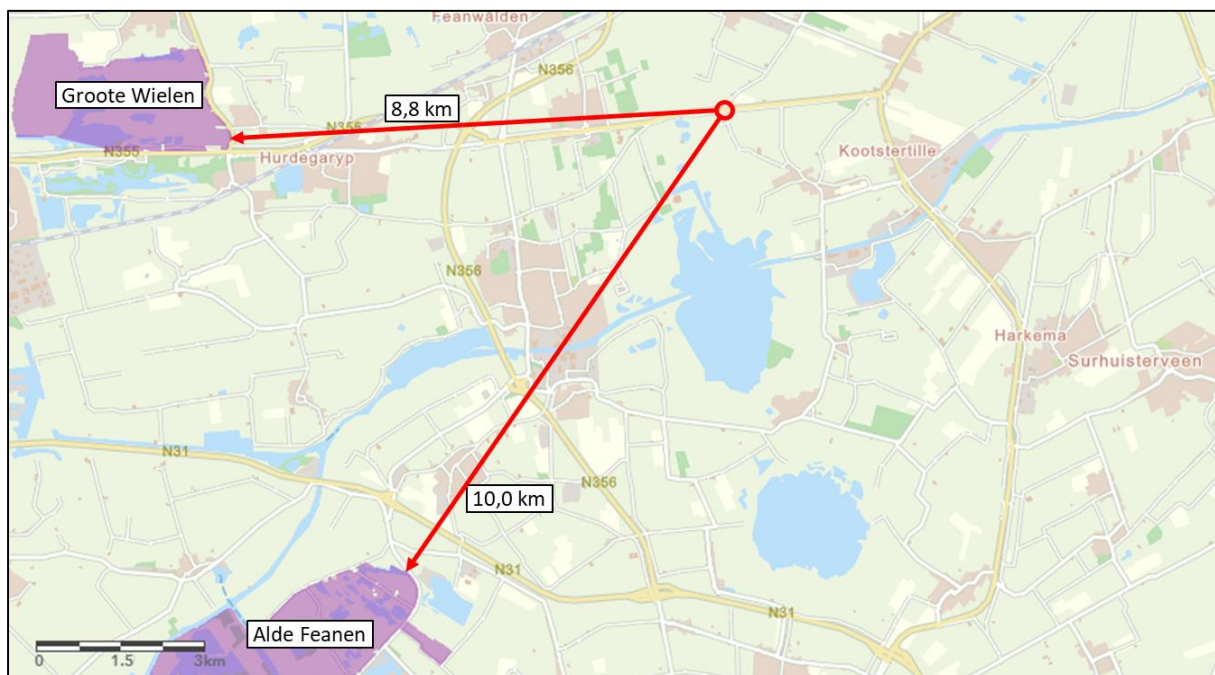
2.7 Gebiedsbescherming

Het plangebied valt niet onder de NNN/ EHS, ganzenfoerageer- of weidevogelgebieden.

- Het plangebied valt niet onder de EHS, ganzenfoerageergebieden of weidevogelgebieden aangesteld door de provincie Fryslân. Een toetsing naar een mogelijk conflict tussen gebiedsbescherming en het initiatief is niet van toepassing.

2.7.1 Stikstofgevoeligheid

In de omgeving van het plangebied zijn de volgende Natura 2000-gebieden te vinden: Groote Wielen (8,8 km) en Alde Feanen (10,0 km), zie figuur 2.6. Voor Alde Feanen zijn habitattypen aangewezen zoals meren met krabbenscheer en fonteinkruiden en vochtige heiden. Voor beide gebieden zijn ook habitatrichtlijnsoorten aangewezen zoals bittervoorn en gevlekte witsnuitlibel. Tijdens de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden komt er naar alle waarschijnlijkheid extra stikstof vrij door bijvoorbeeld het inzetten van mobiele werkvoertuigen. Gezien de grote afstand tot de Natura 2000-gebieden is het naar ons inzien onwaarschijnlijk dat de kritische depositiewaarden (KDWs) van de habitattypen in deze gebieden (verder) overschreden zullen worden als gevolg van de werkzaamheden. De provincie Fryslân is echter bevoegd gezag in dezen en bepaalt of het uitvoeren van een AERIUS-berekening benodigd is voor de voortgang van dit project.

Figuur 2.6. Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000 gebieden (bron: Natuur overzichtskaart, provincie Fryslân).

- Een Aeries-berekening in het kader van Natura 2000 is naar onze mening niet nodig.

2.8 Houtopstanden & monumentale bomen

Als er een houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m²) of een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom kan er sprake zijn van een meld- en/of herplantingsplicht. Binnen de voorgenomen werkzaamheden worden er enkele bomen gekapt, waardoor er mogelijk sprake is van een meld- en/of herplantingsplicht.

- Er is mogelijk sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfsplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, hollen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus, en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1. Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedtijd
Vogels (jaarrond beschermde nesten)	Kerkuil Gierzwaluw Huisemus	Mogelijk	X				Nader onderzoek
Vleermuizen (verblijfplaatsen boom en gebouwen)	Diverse soorten	Mogelijk		X			Nader onderzoek
Vogels Zoogdieren Amfibieën Vissen	Algemeen voorkomende soorten	Mogelijk			X	X	Zorgplicht
Overig belanghebbenden	Aandachtspunt	Advies					
Houtopstanden	Meld- en/of herplantingsplicht	Informeer bij gemeente Tietjerksteradeel of er een meld- en/of herplantingsplicht is.					

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Het project kan naar ons inzien doorgang vinden binnen de kader van de Wet natuurbescherming, mits men zich houdt aan de hieronder volgende aanbevelingen.

3.2.1 Algemene broedvogels

Het plangebied biedt mogelijkheden voor vogels om te broeden, in de bomen, bebouwing en de oevers binnen het plangebied. Het gaat hier om soorten waarvan nesten alleen beschermd zijn tijdens het broedproces. Wij adviseren daarom om de werkzaamheden buiten de broedtijd uit te voeren. De broedtijd loopt grofweg van 15 maart tot 15 juli. Er is echter geen standaard voor deze periode. Sommige soorten kunnen eerder of later in het jaar broeden. Wat van belang is, is of er een broedgeval is en of er sprake is van wezenlijke verstoring van het betreffende broedgeval. Indien de werkzaamheden niet buiten het broedseizoen uitgevoerd kunnen worden, wordt geadviseerd de werkzaamheden onder begeleiding van een ecoloog uit te voeren.

3.2.2 Kerkuil

Het plangebied biedt broed- en verblijfmogelijkheden voor de kerkuil in de opstallen. Nesten maar ook vaste rust- en verblijfplaatsen van kerkuilen zijn jaarrond beschermd en kunnen met de beoogde werkzaamheden verloren gaan. Wij adviseren daarom nader onderzoek uit te laten voeren om de aanwezigheid van verblijf- en/of nestplaatsen van kerkuil binnen het plangebied vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit kan gelijktijdig, en derhalve kosteloos worden uitgevoerd met eventueel vleermuizenonderzoek tijdens het broedseizoen van de kerkuil (april – augustus).

Indien een verblijfplaats van kerkuilen wordt vastgesteld, dient er voor deze soort een ontheffing te worden aangevraagd. Deze wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er compenserende en mitigerende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.3 *Gierzwaluw*

Het plangebied biedt broedmogelijkheden voor de gierzwaluw in de woonboerderij en zuidelijke hoge opstal. Nesten van gierzwaluwen zijn jaarrond beschermd en kunnen met de beoogde werkzaamheden verloren gaan. Wij adviseren daarom nader onderzoek uit te laten voeren om de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen binnen het plangebied vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit dient uitgevoerd te worden doormiddel van drie avondbezoeken (conform datumgrenzen SOVON, 1 juni – 15 juli), waarbij één bezoek gecombineerd kan worden met vleermuizenonderzoek. Wanneer er jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen binnen het plangebied worden vastgesteld, dient er een ontheffing te worden aangevraagd voor deze soort. Deze wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.4 *Huismus*

Het plangebied biedt broedmogelijkheden voor huismus in alle bebouwing. De omgeving biedt daarnaast voldoende rustplekken om het plangebied als geschikt functioneel leefgebied voor de huismus te beoordelen. Huismusverblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd en kunnen met de beoogde werkzaamheden verloren gaan. Wij adviseren daarom nader onderzoek uit te laten voeren om de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van huismussen binnen het plangebied vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit dient uitgevoerd te worden door middel van twee ochtendbezoeken (conform datumgrenzen SOVON, 1 april – 15 mei). Wanneer er jaarrond beschermde nesten van huismussen binnen het plangebied worden vastgesteld, dient er een ontheffing te worden aangevraagd voor deze soort. Deze wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.5 *Vleermuizen (verblijfplaatsen)*

De stenen bebouwing en boomholte (figuur 2.3 – 2.4) binnen het plangebied zijn geschikt bevonden als vleermuisverblijfplaats. Gezien de voorgenomen sloop- en kapwerkzaamheden kunnen vleermuisverblijfplaatsen verloren gaan. Wij adviseren daarom nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen om vast te stellen of vleermuizen daadwerkelijk in het plangebied verblijven. Dit dient te gebeuren aan de hand van vier veldbezoeken verspreidt over de kraam- (15 mei – 15 juli) en de paarperiode (15 augustus – 1 oktober). De onderzoeksmethodiek is vastgelegd in het Vleermuisprotocol, opgesteld door het ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Indien er verblijfplaatsen van vleermuizen worden vastgesteld binnen de het plangebied, dient er voor de desbetreffende soort(en) een ontheffing te worden aangevraagd, welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er compenserende en mitigerende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.6 *Zorgplicht*

Er kan een aantal niet beschermde of vrijgestelde soorten voorkomen in het plangebied, zoals verschillende soorten kleine zoogdieren, amfibieën en vissen. Voor schade aan deze soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht van de Wet natuurbescherming schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden dekking te verwijderen. Hierdoor worden eventueel aanwezige dieren vooraf bewogen een andere verblijfplaats te zoeken. Voor de voorwaarden waaraan vrijstellingen moeten voldoen wordt verwezen naar Bijlage I.

3.2.7 Houtopstanden & monumentale bomen

Binnen het planvoornemen worden de bosschages bij de Rijkstraatweg en N355 ten westen deels verwijderd. Er is derhalve mogelijk sprake van een meld- en/of herplantingsplicht. We adviseren contact op te nemen met de gemeente Tietjerksteradeel voor meer informatie hierover.

3.3 Overzicht vervolgstappen

De werkzaamheden kunnen binnen de kaders van de Wet natuurbescherming worden uitgevoerd, mits aan de hieronder genoemde vervolgstappen wordt voldaan. Voor meer detaillering en uitleg, zie de paragrafen hiervoor.

- **Algemeen voorkomende broedvogels:** Werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart – 15 juli) of onder begeleiding van een ecooloog.
- **Verblijf- en/of nestplaatsen kerkuil:** Nader onderzoek.
- **Nestplaatsen gierzwaluw:** Nader onderzoek.
- **Nestplaatsen huismus:** Nader onderzoek.
- **Vleermuizen (verblijfplaatsen):** Nader onderzoek boomholte en stenen bebouwing.
- **Licht beschermde en vrijgestelde soorten:** Naleven van de zorgplicht.
- **Houtopstanden & monumentale bomen :** Contacteer gemeente Tietjerksteradeel voor meer informatie over een eventuele meld- en/of herplantingsplicht.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

Alterra (2015). Synbiosis kaartenmachine Natura 2000 | Beschermde gebieden. Via: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.W. van Delft 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland.- Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey- Nederland, Leiden

FLORON (2015) Verspreidingsatlas planten. Via <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Korsten, E. en Regelink, J.R. (2010). Cursus herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en ander ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen

Melis, J. & M.Koopmans, 2015. Fiskatlas Fryslân, verspreiding en ecologie van zoetwatervissen in Fryslân. Bornmeer, Gorredijk.

Natura 2000-gebieden
<https://www.natura2000.nl/gebieden/friesland>

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur.
Vleermuisprotocol 2021, 1 januari 2021. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

Kaarten betreffende gebiedsbescherming (Natuur overzichtskaart) provincie Fryslân
<https://fryslan.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=eb4e12aa6eea4591af7cof48ef6def54&extent=120990,533762,221778,617075,28992>

RAVON (2009). Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën. In opdracht van het ministerie van LNV, Gegevensautoriteit Natuur.

Verspreidingsatlas
<https://www.verspreidingsatlas.nl>

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecooloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten provincie Fryslân

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6515.html>.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming provincie Fryslân.

<i>Zoogdieren</i>	<i>Amfibieën</i>
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen, niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d. in het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De voor gemeenten belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Friese gemeenten gedaan.

De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving.

Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.